

روند پژوهی تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

حسین مینایی^۱

فرهاد هادی‌نژاد^{۲*}

چکیده

از زمان بروز انقلاب اسلامی و تغییرات اساسی در سیاست خارجی ایران، اختلافات جمهوری اسلامی و آمریکا در ابعاد مختلف آغاز شده و در سالیان اخیر با اضافه شدن چالش‌های جدید اوج گرفته است. تهدیدات ایالات متحده با توجه به نگرش حاکم بر این کشور و شرایط منطقه‌ای شامل ابعاد متنوعی است که در این تحقیق تلاش گردیده همه ابعاد آن با رویکرد آینده‌پژوهانه مورد بررسی و تحلیل قرار گیرند. برای این منظور از روش تحلیل‌رشد به عنوان یکی از روش‌های اصلی آینده‌پژوهی استفاده شده است. تحقیق حاضر از منظر هدف در گروه تحقیقات کاربردی و از منظر روش در گروه تحقیقات موردکاوی قرار دارد. ضمن آنکه در روش تحلیل نیز از رویکرد کیفی و تحلیل زمینه‌ای استفاده شده است. به منظور رسیدن به اهداف تحقیق، پژوهش حاضر در بخش اول به بررسی توصیفی تهدیدات آمریکا علیه ج.ا. ایران در اسناد راهبردی منتشر شده (بین سال‌های ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۷) و دسته‌بندی انواع تهدیدات و بررسی فراوانی و مضمون محتوایی آنها پرداخته است. در بخش دوم نیز ضمن تحلیل روند راهبردهای تهدیدات استخراج شده، به تبیین روندهای آتی تهدیدات در ابعاد منطقه‌ای، سیاسی، اقتصادی، امنیتی، اجتماعی و اندیشه‌ای، سایبری و فرهنگی پرداخته است.

واژه‌های کلیدی:

آینده‌پژوهی، امنیت ملی، تحلیل روند، تهدید، راهبرد.

^۱. استادیار دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

^۲. استادیار دانشگاه امام علی (ع)

* نویسنده مسئول:

مقدمه

آینده‌پژوهی، مطالعه آینده‌های ترجیحی، باورکردنی، محتمل و جهان‌بینی‌ها و افسانه‌هایی است که زمینه آن‌هاست. آینده‌پژوهی یک حوزه میان‌رشته‌ای است که تغییرهای دیروز و فردا را مطالعه می‌کند و نظارت و راهبردهایی حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای با توجه به آینده جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل می‌نماید و شامل تحلیل منابع، الگوها و علل تغییر و ثبات در تلاش برای توسعه دوراندیشی‌ها و ترسیم آینده‌های محتمل می‌باشد. قرار گرفتن در جایگاه طرف مقابل و تلاش در راستای درک پیش‌فرض‌ها و تصورات آن از نیروهای خودی می‌تواند منجر به ذهن‌خوانی و درک نقشه‌های فعلی و آینده، کنش‌ها و واکنش‌ها و ترسیم سناریوها و فضای پرابهام و راز آلود صحنه نبرد آتی باشد. برای دستیابی به این مهم باید رویکردی اتخاذ شود که نشان دهد در صحنه نبرد چه حوادث و رویدادهایی ممکن است اتفاق بیفتد تا در برابر این اتفاق‌ها، واکنش مناسبی نشان داد. ساختاری راهنما و جدید که بتواند جایگزین ابزارهای قدیمی برنامه‌ریزی دفاعی گردد، در این میان آینده‌پژوهی نظامی به‌عنوان یکی از گزینه‌های ممکن در عصر حاضر، مورد توجه قرار گرفته است (جمالی، ۱۳۸۸).

با ظهور علم آینده‌نگاری، محققان سیاست‌گذاری سعی می‌نمایند از قابلیت‌های این علم در توسعه فنون برنامه‌ریزی راهبردی استفاده نمایند و از این رو به تدریج با استفاده وسیع از آن‌ها، روش‌ها و فنون آینده‌نگاری وارد بطن برنامه‌ریزی شده است (مینایی و همکاران، ۱۳۹۵). یکی از روش‌های اصلی در آینده‌پژوهی، تجزیه و تحلیل روند^۱ است. روندها، الگوهای تغییر در چیزهای پراهمیت از دید مشاهده‌گر هستند که در طول زمان به وقوع می‌پیوندند. دیده‌بانی روندها، کشف روندهایی است که هم‌اکنون در جریان هستند. این روش در حقیقت پیش‌بینی آینده از روی قرائن و شواهد تاریخی است که تغییرهای یک داده در گذشته نشان می‌دهد. تجزیه و تحلیل روندها به‌ویژه برای سنجش کارایی سیاست‌گذاری‌ها و نمایان ساختن مشکل‌های در حال ایجاد، مفید می‌باشد. برای رصد منابع اطلاعاتی^۲، شناسایی پیشران‌ها^۳، تجزیه و تحلیل پیشران‌ها^۴ و شناسایی پیشران‌هایی که روندهای آتی را شکل می‌دهند، از این روش استفاده می‌شود. همچنین از این روش می‌توان به‌عنوان مبنایی برای تدوین سناریوها، نقشه راه و یا چشم‌انداز استفاده کرد.

1. Trend Analysis

2. Card Wild Scanning

3. Driving Forces

4. Drivers Analysis

از زمان بروز انقلاب اسلامی و تغییرهای اساسی در سیاست خارجی ایران، اختلاف‌های جمهوری اسلامی و آمریکا در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، امنیتی و نظامی آغاز شده است. بر این اساس، طی بیش از سه دهه گذشته، روابط ایران و آمریکا با فراز و نشیب‌هایی چون جنگ محدود تا همکاری در حوزه‌هایی که منافع مشترک وجود داشته همراه بوده است. حمله آمریکا به هواپیمای مسافربری و همچنین سکوی نفتی ج.ا.ا، نمونه‌ای از جنگ محدود دو کشور می‌باشد. در مقابل همکاری برای سرنگونی طالبان و مبارزه با تجارت مواد مخدر و یا اتحاد ناخواسته بالفعل و ضمنی در حمایت از دولت مرکزی عراق در درگیری با داعش (انتصار، ۱۳۹۵). از جمله موارد همکاری ایران و آمریکا محسوب می‌شوند. با این وجود، در شرایط کنونی با توجه به شرایط خاص منطقه و موفقیت‌های جمهوری اسلامی ایران در عرصه هسته‌ای، نوع رقابت راهبردی آمریکا و ایران در سرتاسر کشورهای خاورمیانه با تغییرهایی همراه گشته است، به شکلی که کارشناسان مختلف سناریوهای متفاوتی برای آینده این رقابت پیش بینی می‌کنند. مضاف بر این، ملاحظه نظریه‌های و نوع نگرش سیاست‌مداران و فرماندهان نظامی آمریکا نسبت به ج.ا.ا. تردیدی در مقاصد خصمانه آمریکا علیه ج.ا.ا. باقی نمی‌گذارد (کوچکی، ۱۳۹۰). در این رابطه "جیمز وولسی"^۱ (رئیس سابق سازمان جاسوسی آمریکا) اعلام نموده است از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۶ ظرف مدت ۲۵ سال، آمریکا با ۲۲ کشور از جمله افغانستان، عراق، سوریه، ایران، عربستان، مصر، سودان، تونس، لیبی، کره و ... برخورد خواهد نمود و بدین نحو با صراحت ایران را یکی از اهداف نظامی آمریکا معرفی نموده است (احمدی مقدم، ۱۳۸۶).

با توجه به عمق خصومت آمریکا با جمهوری اسلامی ایران و توان ماشین جنگی ایالات متحده در سطح بین‌المللی و با لحاظ نظر داشتن ظرفیت‌ها و توانمندی‌های منطقه و فرا منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران، کاملاً بدیهی است ایالات متحده برای جمهوری اسلامی ایران دشمنی ناهم‌تراز تلقی می‌شود. از این رو تهدید نظامی آمریکا با توجه به شرایط جنگ ناهم‌تراز شامل تهدیدهای اقتصادی، امنیتی، فرهنگی و اجتماعی و منطقه‌ای می‌باشد که در تحقیق حاضر تلاش گردیده همه ابعاد آن با رویکردی آینده‌پژوهانه مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

محققین با داشتن سبقه و پیشینه نظامی - علمی، همواره این دغدغه و مسئله ذهنی را داشته‌اند که چگونه با رویکرد آینده‌پژوهانه می‌توان تهدیدهای نظامی آمریکا را قرین به واقع پیش‌بینی نمود تا رویکرد مقابله‌ای ایران اسلامی، از حالت منفعل و اثر پذیر به حالت فعال، تهاجمی و اثر گذار در دوره زمانی بلندمدت تبدیل گردد. از این رو انتظار دارند خروجی و

^۱. Woolcey James

دست‌آورد این تحقیق با ایجاد روند مشخص و آینده‌پژوهانه تهدیدها، بتواند شناخت کافی از تهدیدهای آینده نظامی برای تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان کشور ایجاد نماید. لذا هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی و تحلیل تهدیدهای آمریکا علیه ج.ا.ایران در ابعاد مختلف است و در این مسیر به سؤال‌های ذیل پاسخ داده می‌شود.

سؤال اصلی:

- روندهای آتی تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

سؤال‌های فرعی:

- تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران برابر اسناد منتشره شامل چه ابعادی است؟
- روند راهبردهای تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران برابر اسناد منتشره چگونه است؟

بطور کلی آینده‌پژوهی تهدیدها و نیز تعیین نوع سناریوهای احتمالی تهدیدهای نظامی مد نظر دشمن، ضرورتی است چالش‌برانگیز که در صورت تحقق آن به نحو چشم‌گیری در ارتقای آمادگی‌های دفاعی ج.ا.ایران در برابر این تهدیدها مؤثر خواهد بود. "تهدیدهای ملی" عمده‌تاً شامل توانایی‌ها، نیت و اقدام‌های دشمنان بالفعل و بالقوه (داخلی و خارجی) برای ممانعت از دستیابی موفقیت‌آمیز خودی به علائق و مقاصد امنیت ملی یا مداخله به‌نحوی که نیل به این علائق و مقاصد به خطر بیفتد، می‌باشد (کالینز، ۱۳۷۳). از آنجاکه مقابله یا حفاظت تهدیدمحور است، پس می‌باید ابتدا تهدید شناخته شود و بعد در برابر آن موضوع اتخاذ گردد. از این‌رو از دستاوردهای این تحقیق می‌توان به شناخت مؤثر تهدید نظامی آینده برای ایجاد اقدام‌های حفاظتی از نیروها، شهرها و مناطق کشور اشاره نمود. از دیگر سو این شناخت می‌تواند به تهیه و تدوین اصول راهنما و دستورالعمل‌ها و تهیه راهبردهای کلان ملی کمک نماید. علاوه بر این وجود کاستی‌های فراوان در ادبیات تهدیدهای نظامی آمریکا با رویکرد آینده‌پژوهانه از ضرورت‌های انجام تحقیق حاضر می‌باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مفهوم‌شناسی پژوهش

- آینده‌پژوهی: تلاشی نظام‌مند (سیستماتیک) برای نگاه به آینده‌ی بلند مدت در حوزه‌های؛ دانش، فناوری، اقتصاد، محیط‌زیست، جامعه و ... است که هدف اصلی آن، شناخت فرصت‌ها و

^۱. National Threats

فناوری‌های جدید و تعیین بخش‌هایی است که سرمایه‌گذاری در آن‌ها احتمال بازدهی بیشتری دارد؛ به بیان دیگر، آینده پژوهی یعنی مهیا بودن برای آینده و استخدام منابع موجود به بهترین وجه ممکن در راستای ارزش‌ها و اهداف (ملکی فر و همکاران، ۱۳۹۲).

- تهدید: مارتین در تعریف تهدید می‌گوید: «تهدید به احساسی عینی از یک حالت یا وضعیت دلالت دارد که هم برای طرفین درگیر و همچنین برای یک ناظر مستقل و بی‌طرف حکایت از یک خطر قریب‌الوقوع می‌کند. تهدید یک عنصر ذهنی دارد که ادراک و احساس‌های طرفین درگیر را شامل می‌شود» (مارتین، ۱۳۸۳).

- امنیت ملی: در بعد عینی فقدان تهدیدها نسبت به ارزش‌ها، منافع و اهداف و در جهت ذهنی، فقدان ترس از اینکه بنیان‌های ملی (ارزش‌ها، منافع و اهداف) مورد هجوم (فیزیکی و غیر فیزیکی) واقع بشوند را مورد سنجش قرار می‌دهد (تاجیک، ۱۳۸۱).

- راهبرد: عبارت از الگو یا طرحی که هدف‌ها، سیاست‌ها و زنجیره‌های عملیاتی یک سازمان را در قالب یک کل به هم پیوسته ترکیب کند (کوبین و همکاران، ۱۳۷۳).

- تجزیه و تحلیل روند: به مطالعه یک روند مشخص به منظور کشف چستی علت‌های بروز، سرعت توسعه و پیامدهای احتمالی آن گفته می‌شود.

پیشینه پژوهش

مطالعات مشابه انجام شده توسط محققین در سالیان اخیر در برخی ابعاد و مقوله‌ها با تحقیق حاضر اشتراک‌هایی دارد که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌شود:

- پیشگاه هادیان (۱۳۸۶) در پژوهشی به بررسی "مقایسه سیاست امنیتی آمریکا در اروپا و آسیا به ترتیب تداوم تعهدها و اعتمادسازی" پرداخته و به این نتیجه رسید که قانون سیاست امنیت منطقه‌ای آمریکا در آسیا، نهادسازی و اعتمادسازی حول محور Nato-Asia است؛ در حالی که تمرکز سیاست امنیت منطقه‌ای آمریکا در اروپا، در چارچوب ناتو و روابط فرا اطلانتیکی و مبتنی بر تداوم تعهدهاست.

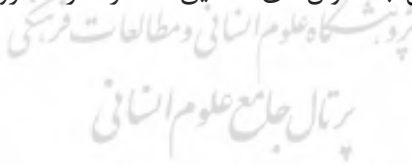
- در پژوهشی دیگر واعظی (۱۳۸۸) به بررسی "رویکردهای سیاسی-امنیتی آمریکا در خاورمیانه" پرداخت و به این نتیجه رسید که رویکردهای سیاسی-امنیتی آمریکا مبتنی بر گسترده ساختن دامنه دخالت‌های خود در منطقه و تحقق بخشیدن به طرح خاورمیانه بزرگ است.

- میرمحمدی (۱۳۹۰) نیز در پژوهشی دیگر با عنوان "سازمان‌های اطلاعاتی و سیاست خارجی: مطالعه موردی نقش سازمان سیا در سیاست خارجی آمریکا" به بررسی کارکرد سازمان‌های اطلاعاتی در فرآیند سیاست‌گذاری خارجی پرداخته و به این نتیجه رسید که سازمان‌های اطلاعاتی با جمع‌آوری اطلاعات از عملکرد مجریان سیاست خارجی کشور یا اقدام‌ها و طرح‌های سایر کشورها در خصوص تعهدهایشان، این نقش نظارتی را ایفا می‌کنند؛ نقش اجرایی نیز به استفاده از سازمان‌های اطلاعاتی به‌عنوان ابزاری جهت عملیاتی شدن هر تصمیم یا سیاست خاص اطلاق می‌گردد.
- دلاورپور اقدم (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان "ساختار پژوهی مراکز مطالعاتی آمریکا از منظر امنیت ملی ج.ا.ا." به بررسی میزان تأثیر گزارش‌های تهیه‌شده از سوی مراکز مطالعاتی آمریکا بر تصمیم مقام‌های عالی‌رتبه سیاسی این کشور پرداخت. نتایج نشان داد که عمده فعالیت مراکز مطالعاتی و اتاق‌های فکر آمریکا به‌ویژه با شروع دوران جنگ سرد به سمت تدوین و طراحی مبانی نظری و آینده‌نگری پیرامون چالش‌های سیاست خارجی و دفاعی متمرکز شده است و تصمیم‌سازی‌های دقیق همراه با نتایج قابل پیش‌بینی، منوط به وجود گزارش‌ها و مستندهای منتج از محافل علمی و دانشگاهی است. در همین ارتباط تحول‌های سریع و پرشتاب روابط بین‌الملل در دهه‌های اخیر، قانون‌گذاران و دولت‌مردان ایالات‌متحده را ملزم کرده تا با هم‌افزایی ظرفیت مراکز مطالعاتی، به تجمیع منافع حداکثری خود در این فضا پردازند و طبیعی است که در این شرایط، رژیم‌هایی که منظومه امنیتی خود را در سطح جهانی تعریف می‌کنند، بیش از همه نیازمند بهره‌گیری از خروجی مخازن فکری هستند.
- مرادیان و صادقی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان "آینده‌پژوهی تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا. ایران" بر لزوم به‌کارگیری آینده‌پژوهی بومی نظامی به‌عنوان مهم‌ترین مبنای تصمیم‌گیری‌های دفاعی تأکید نموده و به بررسی و تعیین مهم‌ترین توانمندی‌های نظامی آمریکا در دهه آینده پرداختند که می‌تواند امنیت ملی ج.ا. ایران را تهدید کند.
- امام‌جمعه‌زاده و بابائی (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با عنوان "نقش اتاق‌های فکر در تصمیم‌سازی سیاست خارجی آمریکا در قبال پرونده هسته‌ای ایران" به این نتیجه رسیدند که مقابله با تهدیدهای ناشی از اتاق‌های فکر و مؤسسه‌های پژوهشی آمریکا با درک راهبردهایی که این اتاق‌ها و مؤسسه‌ها به دولت آمریکا پیشنهاد می‌کنند محقق می‌شود و با درک این راهبردها تعریف واکنش‌های مناسب برای مقابله با آن‌ها عملی خواهد بود.

- سهرابی (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان "تهاجم نظامی آمریکا به عراق و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران" به این نتیجه رسیدند که اگرچه فروپاشی حکومت صدام، فرصتی استثنایی برای جمهوری اسلامی پدید آورد تا قدرت سیاسی و فرهنگی خود را در عراق گسترش بخشد. ولی اشغال این کشور توسط آمریکا باعث تضعیف عراق و رفع تهدید مستقیم و جدی از امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران شد. همچنین تداوم حضور قدرتهای فرا منطقه‌ای، بی‌ثباتی داخلی در عراق، آینده مبهم شمال عراق و افزایش نقش منطقه‌ای ترکیه، عربستان، قطر و سایر کشورهای منطقه و مهم‌تر از تمامی این موارد تداوم سیاست پرفرازونشیب دستگاه سیاست‌گذاری خارجی ما نسبت به سایر رقبای منطقه‌ای، تهدید علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را افزایش داد.

- گودرزی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا در پرتو فرهنگ راهبردی" تلاش نمودند که از رهگذر مطالعه مقایسه‌ای عناصر و مؤلفه‌های فرهنگ راهبردی دو کشور، تصویری دقیق‌تر از مناقشه ایران و آمریکا ارائه نمایند. محققین بر این باور بودند که تحلیل این مناقشه و خصومت دامنه‌دار میان ایران و آمریکا از یک‌سو مستلزم توجه به ساختارهای مادی قدرت و تضاد ژئوپلیتیک میان دو کشور بوده و از سوی دیگر لاجرم می‌باید بر بنیان‌های شناختی و غیرمادی کنش هر یک از دو دولت مذکور متمرکز شد.

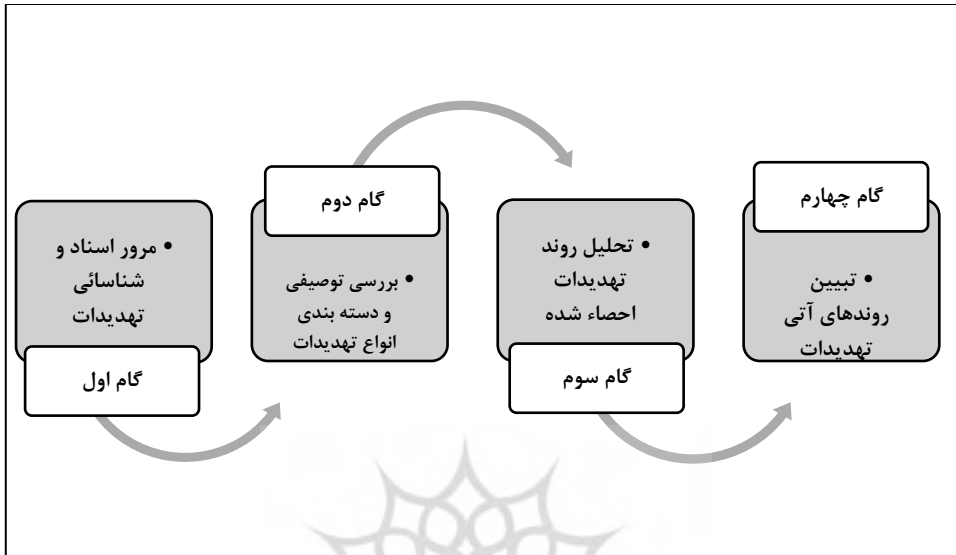
بررسی پیشینه تحقیق‌های انجام‌شده نشان می‌دهد باوجود انجام مطالعات مختلف در حوزه آینده‌پژوهی، لیکن پاسخ‌گویی به سؤال‌های تحقیق حاضر، در قلمرو موضوعی محققین قبلی قرار نداشته است.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نوع آینده‌پژوهی بوده و فرآورده آن دستیابی به سناریوهای محتمل حمله نظامی آمریکا در افق ده‌ساله است که اقدامی کاربردی- توسعه‌ای است. روش تحقیق حاضر موردکاوی و متکی بر تکنیک تحلیل روند است. موردکاوی یکی از روش‌های معمول در پژوهش‌های کیفی است که محقق تلاش می‌نماید با این روش اطلاعات دست‌اول درباره موضوع تحقیق گردآوری نماید و از اطلاعات جمع‌آوری‌شده، توصیف‌های تحلیلی، ادراکی و طبقه‌بندی کسب نماید. روند دربردارنده سلسله رویدادهایی است که باهم به‌طور منطقی رابطه دارند. پس محقق با شناخت روندها در تلاش است رویدادهای مرتبط با آن را

پیش‌بینی نماید، اقدام‌های دیگران را تحلیل کند و تصاویر آینده را ترسیم نماید. نمودار شماره (۱) گام‌های انجام تحقیق را نشان می‌دهد.

نمودار (۱) گام‌های انجام پژوهش

در روش تحلیل از رویکرد کیفی و تحلیل زمینه‌ای استفاده شده است. تحلیل زمینه‌ای داده‌ها توأم با استفاده از شیوه نمونه‌گیری نظری است. یعنی کار نمونه‌یابی و تحلیل به‌طور هم‌زمان انجام می‌شود. بعد از گردآوری داده‌ها، تحلیل و کدبندی آغاز می‌گردد. در فرآیند کدگذاری محقق به کدبندی یا مفهوم بندی داده‌های گردآوری شده خواهد پرداخت. مفهوم یا کد به کلمه‌ای که به گروه یا طبقه‌ای از رویدادها و کنش‌ها که در برخی ویژگی‌های عمومی باهم اشتراک دارند، اطلاق می‌گردد.

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه اسناد و مدارک، پژوهش‌ها، کتب مربوط به موضوع راهبردها و برنامه‌های نظامی آمریکا در جهان و به‌ویژه منطقه غرب آسیا (روش اسنادی) و کلیه فرماندهان نظامی و کارشناسان عالی صاحب صلاحیت در دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی کشور (روش مصاحبه) است. پس از تعیین تعداد اعضای جامعه آماری؛ نمونه‌گیری کیفی به شیوه نظری انجام می‌شود. این شیوه نمونه‌گیری از قاعده "انتخاب تدریجی" پیروی می‌کند. فرآیند این شیوه نمونه‌گیری ماهیتی تکراری دارد به این صورت که محقق یک نمونه اولیه را انتخاب نموده و داده‌ها را تحلیل می‌کند و سپس نمونه‌های بیشتر را برای پالایش مقوله‌ها و نظریه‌های در حال ظهور دوباره انتخاب می‌کند. این فرآیند ادامه می‌یابد تا زمانی که محقق به مرحله

اشباع داده‌ها می‌رسد. یعنی در مرحله‌ای که در آن هیچ بینشی و ایده جدیدی از گسترش بیشتر نمونه‌ها حاصل نمی‌شود. برای این منظور در این تحقیق از ۱۵ خبره نظامی- علمی که دارای تحصیلات تکمیلی مرتبط و یا مشاغل اجرایی مرتبط بوده‌اند و همچنین با مفاهیم و روش‌های آینده‌پژوهی و راهبردها و تهدیدهای آمریکا آشنایی نسبی داشتند استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در این مرحله در سه بخش مجزا به بررسی توصیفی تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در سالیان اخیر، تحلیل روند راهبردهای تهدیدهای احصاء شده و تبیین روندهای آتی تهدیدهای علیه جمهوری اسلامی ایران پرداخته می‌شود.

بررسی توصیفی تهدیدهای احصاء شده

بررسی توصیفی تهدیدهای احصاء شده آمریکا در قالب جداول مختلف به تفکیک سال‌های ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۷ ارائه گردیده است.

بررسی تهدیدهای ج.ا.ا. در اسناد مراکز مطالعاتی آمریکا

جدول (۱) نتایج بررسی فراوانی تهدیدهای علیه جمهوری اسلامی ایران را به تفکیک سال‌های اخیر نشان می‌دهد.

جدول (۱) فراوانی تهدیدها در اسناد مراکز مطالعاتی آمریکا (از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷)

سال انتشار	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	جمع
تعداد اسناد	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۱	۶	۲۱	۲۴	۹	۱	۷۴
	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند	سند

دسته‌بندی مقوله‌های یافت شده در اسناد

در جدول ذیل انواع تهدیدهای احصاء شده از اسناد به همراه نام سند و متولی انتشار به تفکیک سال‌های مختلف ارائه گردیده است.

جدول (۲) انواع تهدیدهای احصاء شده از اسناد

ردیف	سال انتشار	منتشره توسط	نام سند	نوع تهدید شناسایی شده در سند
۱	۲۰۰۵	مرکز مطالعات خاورمیانه	ایران در چشم باد	اقتصادی- سیاسی- منطقه‌ای
۲	۲۰۰۵	اندیشکده مطالعات راهبردی و بین‌المللی	سیاست خارجی آمریکا و آینده دموکراسی در ایران	سیاسی- اجتماعی

۳	۲۰۰۶	مرکز مطالعات دموکراسی	قدرت باور و شگفتی استراتژیک	امنیتی - سیاسی
۴	۲۰۰۶	اندیشکده مطالعات امنیتی	۵ سناریو برای بحران ایران	اقتصادی - امنیتی - سیاسی - اجتماعی
۵	۲۰۰۸	مرکز بین‌المللی مطالعات استراتژیک	جنگ عراق و قدرت ایران	منطقه‌ای
۶	۲۰۰۸	مرکز تحقیقات اجتماعی دانشگاه میشیگان	رژیم‌های مذهبی و آینده سیاست‌های لیبرال	فرهنگی - اجتماعی - سیاسی
۷	۲۰۰۹	ارائه کنفرانس توسعه خاورمیانه - اردن	توسعه خاورمیانه ۲۰۲۰	امنیتی - منطقه‌ای
۸	۲۰۰۹	اندیشکده کارنگی	تفسیر و تحلیل (آیت ا...) خامنه‌ای	سیاسی - اجتماعی
۹	۲۰۰۹	گزارش کنفرانس امنیتی کانادا	چشم‌انداز ایران به‌عنوان قدرت منطقه‌ای	سیاسی - اجتماعی - منطقه‌ای
۱۰	۲۰۱۰	مرکز بین‌المللی امنیت (آلمان)	بیم و امید: آینده ایران	سیاسی - منطقه‌ای
۱۱	۲۰۱۱	اندیشکده راند	رهبر آینده	سیاسی - اجتماعی
۱۲	۲۰۱۱	اندیشکده راند	پیش‌بینی آینده ایران	سیاسی - اقتصادی - اجتماعی - امنیتی
۱۳	۲۰۱۲	اندیشکده ویلسون	برآورد هزینه و منفعت حمله نظامی به ایران	سیاسی - امنیتی
۱۴	۲۰۱۲	چتم هاوس	تحریم‌ها بی‌اثر است	اقتصادی
۱۵	۲۰۱۳	اندیشکده بلفر	نیاز به اتخاذ یک راهبرد بلندمدت در مقابل ایران	منطقه‌ای
۱۶	۲۰۱۳	مرکز مطالعات روابط بین‌المللی هلند	ایران و خاورمیانه بزرگ‌تر در ۲۰۲۰	سیاسی - اقتصادی - امنیتی - فرهنگی - اجتماعی
۱۷	۲۰۱۳	اندیشکده بروکینگز	فشار به ایران: بهترین راه دستیابی به توافق	اقتصادی - امنیتی
۱۸	۲۰۱۴	اندیشکده بگین سادات (بسا)	زندگی با ایران هسته‌ای، ضرورتی برای اسرائیل	امنیتی - سایبری
۱۹	۲۰۱۴	بنیاد دفاع از دموکراسی	کاهش هوشمند تحریم‌ها پس از توافق با ایران	اقتصادی - سیاسی
۲۰	۲۰۱۴	چتم هاوس	آینده هسته‌ای ایران	منطقه‌ای
۲۱	۲۰۱۴	دانشگاه تگزاس ای & ام	گزینه‌های راهبردی ایالات متحده علیه ایران	سیاسی - منطقه‌ای - اقتصادی
۲۲	۲۰۱۴	اندیشکده شورای آتلانتیک	خاورمیانه ۲۰۲۰	منطقه‌ای - اقتصادی - امنیتی
۲۳	۲۰۱۴	دانشگاه اکستر - انگلستان	ایران بعد از خامنه‌ای	سیاسی امنیتی
۲۴	۲۰۱۴	بنیاد دفاع از دموکراسی	ایران: روانشناسی تحریم‌ها	اقتصادی - اجتماعی

اقتصادی	دستاوردها و چشم‌اندازهای تحریم ایران	مرکز تحقیقات کنگره آمریکا	۲۰۱۴	۲۵
منطقه‌ای	چهار بعد شطرنج هسته‌ای ایران و آمریکا	اندیشکده صلح آمریکا	۲۰۱۴	۲۶
اقتصادی-سیاسی	بهبود اقتصاد و اهرم مذاکراتی ایران به لطف تعلیق تحریم‌ها	بنیاد دفاع از دموکراسی و مرکز اقتصاد جهانی	۲۰۱۴	۲۷
منطقه‌ای	پیامدهای مذاکرات هسته‌ای با ایران و توصیه‌هایی برای آمریکا	اندیشکده واشنگتن	۲۰۱۴	۲۸
منطقه‌ای	برنامه ناکارآمد اوباما برای ایران	بنیاد دفاع از دموکراسی	۲۰۱۴	۲۹
اقتصادی	پارامترهای عملیاتی برای توافق هسته‌ای معتبر با ایران	اندیشکده هانری جکسون (انگلیس)	۲۰۱۴	۳۰
سیاسی	اطمینان از اینکه سوخت هسته‌ای ایران را تبدیل به کشوری بسته می‌کند	اندیشکده کارنگی	۲۰۱۴	۳۱
منطقه‌ای-سیاسی	ایالات متحده و ایران: روابط پیچیده	گروه تحقیقاتی آکسفورد	۲۰۱۴	۳۲
منطقه‌ای	آمریکا نباید از خواسته‌های هسته‌ای خود در مقابل ایران کوتاه بیاید	اندیشکده واشنگتن	۲۰۱۴	۳۳
امنیتی-منطقه‌ای	آمریکا، اسرائیل و امکان تدوین طرح کلی توافق نهایی با ایران	مرکز مطالعات امنیت ملی اسرائیل	۲۰۱۴	۳۴
سیاسی-امنیتی	اشکارسازی: سلاح جدید دیپلماتیک ایران در مذاکرات هسته‌ای	شورای سیاست خارجی آمریکا	۲۰۱۴	۳۵
سیاسی	اسلام‌هراسی در آمریکا-حمایت دولتی از اسلام‌هراسی	پژوهشکده مطالعات آمریکا	۲۰۱۵	۳۶
امنیتی-سیاسی	گزینه سوم واشنگتن علیه ایران هسته‌ای	موسسه بین‌المللی ضد تروریسم اسرائیل	۲۰۱۵	۳۷
سیاسی-اقتصادی	صبر استراتژیک؛ کلید موفقیت اسرائیل و ۱+۵	اندیشکده بروکینز	۲۰۱۵	۳۸
منطقه‌ای	سیاست منطقه‌ای ایران پس از توافق هسته‌ای	اندیشکده بروکینز	۲۰۱۵	۳۹
منطقه‌ای-اقتصادی	از انجماد روابط تا مشارکت راهبردی- روابط ایران و آمریکا در ۲۰۳۰	مرکز مطالعات راهبردی دانشکده جنگ ارتش ایالات متحده	۲۰۱۵	۴۰
منطقه‌ای	آمریکا چگونه می‌تواند توازن قدرت در خاورمیانه را علیه ایران تغییر دهد؟	اندیشکده استراتفور	۲۰۱۵	۴۱

منطقه‌ای	بازگشتی به بازی بزرگ خاورمیانه	اندیشکده بروکینز	۲۰۱۵	۴۲
اقتصادی	هر چیزی که می‌خواهید در مورد توافق هسته‌ای ایران بدانید	اکونومیست	۲۰۱۵	۴۳
سیاسی	آینده هسته‌ای ایران	اندیشکده چتم هاوس	۲۰۱۵	۴۴
منطقه‌ای - سیاسی - اجتماعی	شش راهبرد آمریکا پس از توافق با ایران؛ استفاده از فرصت‌ها و مدیریت ریسک	مرکز امنیت نوین آمریکا	۲۰۱۵	۴۵
منطقه‌ای	اصول کلیدی برای تدوین راهبرد آمریکا	اندیشکده واشنگتن	۲۰۱۵	۴۶
منطقه‌ای - امنیتی	تعادل هنرمندانه: آینده استراتژی دفاعی ایالات متحده در خلیج فارس	اندیشکده شورای آتلانتیک	۲۰۱۵	۴۷
سیاسی - اجتماعی - منطقه‌ای	خاستگاه و تکامل تفکر راهبردی ایران	اندیشکده امریکن اینترپرایز	۲۰۱۵	۴۸
سیاسی - اجتماعی	صدای متفاوت ایران	اندیشکده شورای سیاست خارجی آمریکا	۲۰۱۵	۴۹
منطقه‌ای - اقتصادی	توافق ایران و نیاز آمریکا به راهبردی جدید برای خاورمیانه	اندیشکده بلفر	۲۰۱۵	۵۰
منطقه‌ای	سند راهبرد امنیت ملی آمریکا	کاخ سفید	۲۰۱۵	۵۱
منطقه‌ای	از دید کنگره: سیاست آمریکا در برابر ایران	اندیشکده واشنگتن	۲۰۱۵	۵۲
اقتصادی - سیاسی	شکستن تحریم‌ها دشوار است	فارین پالیسی	۲۰۱۵	۵۳
سیاسی - اقتصادی - امنیتی - فرهنگی - اجتماعی - سایبری	توافق هسته‌ای باید ابزار نفوذ غرب و تغییر حکومت ایران باشد	بنیاد دفاع از دموکراسی	۲۰۱۵	۵۴
منطقه‌ای	چرخش آمریکا به سمت ایران	فارین پالیسی	۲۰۱۵	۵۵
امنیتی	الان اسرائیل چه می‌تواند بکند؟	اندیشکده بگین سادات (بسا)	۲۰۱۵	۵۶
منطقه‌ای - سیاسی	زمان آن رسیده که ایران را تحت فشار شدیدتری بگذاریم	شورای روابط خارجی آمریکا	۲۰۱۵	۵۷
سیاسی	ایران در ۲۰۲۵: چهار سناریو	اندیشکده سیاست و استراتژی	۲۰۱۵	۵۸
سیاسی - امنیتی	سناریوهای آینده ایران	اندیشکده بروکینز	۲۰۱۵	۵۹
اقتصادی	کاربرد اقتصادی برداشتن تحریم‌ها	بانک جهانی	۲۰۱۵	۶۰
اقتصادی	جهان در ۲۰۵۰	مرکز پی.دبلیو.سی انگلستان	۲۰۱۵	۶۱
سایبری - امنیتی	راهبرد سایبری آمریکا	اندیشکده امریکن اینترپرایز	۲۰۱۶	۶۲
منطقه‌ای - اقتصادی	لزوم ایجاد یک محور قوی تر سنی	مرکز مطالعات امنیت ملی اسرائیل	۲۰۱۶	۶۳

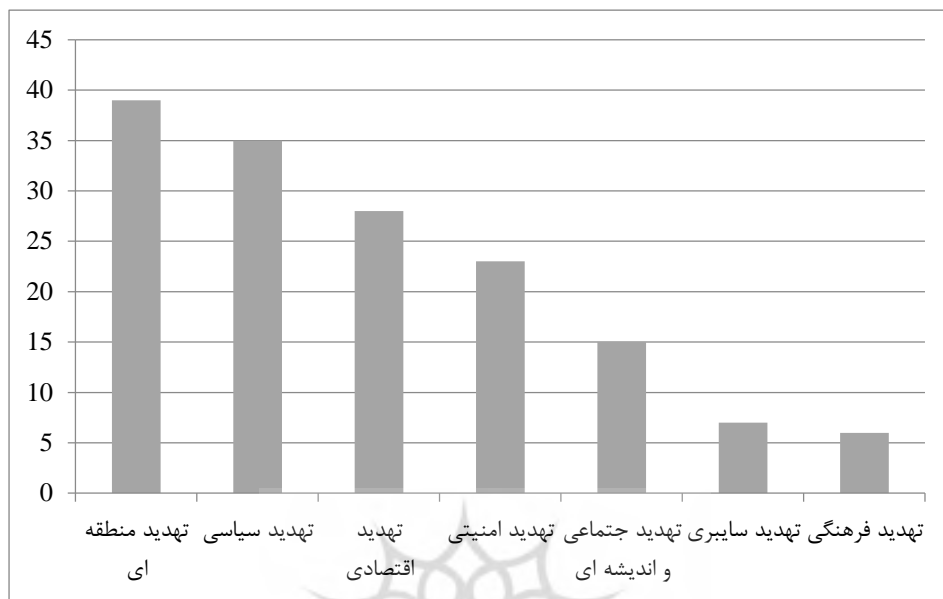
منطقه‌ای - امنیتی	توافق هسته‌ای ایران	اندیشکده بروکینز	۲۰۱۶	۶۴
امنیتی - سایبری	تهدید سایبری ایران	جامعه اطلاعاتی آمریکا	۲۰۱۶	۶۵
سایبری - امنیتی	توانایی سایبری ناتو: ارزیابی استراتژیک و عملیاتی	مرکز مطالعات راهبردی دانشکده جنگ ارتش ایالات متحده	۲۰۱۶	۶۶
امنیتی	چشم‌انداز امنیتی سال ۲۰۱۸	چتم هاوس	۲۰۱۶	۶۷
منطقه‌ای - اقتصادی	تقویت قدرت ایالات متحده در خاورمیانه	مرکز پیشرفت آمریکا	۲۰۱۶	۶۸
سیاسی - اقتصادی - امنیتی - فرهنگی - اجتماعی - سایبری	در میان بیم و امید: یک ایران جدید	چتم هاوس	۲۰۱۶	۶۹
منطقه‌ای	چهار تهدید حیاتی ایران برای امنیت ملی آمریکا	اندیشکده هوور	۲۰۱۶	۷۰
اقتصادی - سیاسی	ایران: سناریوها، فرصت‌ها و چالش‌هایی برای سرمایه‌گذاران جدید	اکونومیست	۲۰۱۶	۷۱
اقتصادی	رفتن به ایران؟	گزارش سرمایه‌گذاری موسسه مشاور مالی کی.پی.ام.جی	۲۰۱۶	۷۲
سیاسی - اقتصادی - امنیتی - فرهنگی - اجتماعی - سایبری	پس از توافق هسته‌ای	اندیشکده مطالعات راهبردی و بین‌المللی	۲۰۱۷	۷۳
سیاسی - اقتصادی	اجرای توافق هسته‌ای با ایران؛ گزارش وضعیت	گروه بین‌المللی بحران	۲۰۱۷	۷۴

اولویت‌بندی تهدیدها بر مبنای فراوانی

اولویت تهدیدهای شناسایی شده بر اساس فراوانی تکرار آن‌ها در ابعاد مختلف برابر جدول (۳) و نمودار (۲) ارائه گردیده است.

جدول (۳) فراوانی انواع تهدیدهای شناسایی شده بر اساس اولویت (از سال ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۷)

مضمون	تهدید منطقه‌ای	تهدید سیاسی	تهدید اقتصادی	تهدید امنیتی	تهدید اجتماعی و اندیشه‌ای	تهدید سایبری	تهدید فرهنگی	جمع
فراوانی تکرار	۳۹	۳۵	۲۸	۲۳	۱۵	۷	۶	۱۵۳
درصد	٪۲۵/۴۹	٪۲۲/۸۷	٪۱۸/۳۰	٪۱۵/۰۳	٪۹/۸۰	٪۴/۵۷	٪۳/۹۲	٪۱۰۰
اولویت	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	-

نمودار (۲) فراوانی انواع تهدیدهای شناسایی شده

تحلیل روند راهبردهای استخراج شده بر اساس نوع و اولویت تهدید

در این بخش روند راهبردهای تصریح شده آمریکا به تفکیک تهدیدهای؛ منطقه‌ای، سیاسی، اقتصادی، امنیتی، نفوذ اجتماعی و اندیشه‌ای، سایبری و نفوذ فرهنگی ارائه می‌شود.

روند راهبردهای تهدید منطقه‌ای

روند راهبردهای تصریح شده‌ی آمریکا در اسناد مطالعه شده جهت تهدید منطقه‌ای، در قالب جدول (۴) ارائه گردیده است.

جدول (۴) روند راهبردهای تصریح شده‌ی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت تهدید منطقه‌ای

راهبردهای تهدیدهای استخراج شده از اسناد		نوع تهدید
تشکیل ائتلافی از کشورهای عربی با محوریت عربستان به منظور تأمین امنیت راه‌های آبی و انزوای ایران	۱	تهدید منطقه‌ای بازسازی وجهه‌ی مخدوش آمریکا و حضور مستمر و
ایجاد یک منطقه حائل در مرز بین ترکیه و سوریه	۲	
تغییر توازن قدرت درون سوریه؛ بالا بردن هزینه حمایت از بشار اسد	۳	
پایاده‌سازی قطب‌بندی‌های جدید منطقه‌ای و تقویت قطب وابسته به آمریکا	۴	
راهبرد سرکوبگرانه به منظور کاهش نفوذ ایران در میان کشورها و مردم خاورمیانه	۵	
ایجاد کمپین جنگ سیاسی علیه ایران	۶	
مقابله با عوامل نیابتی ایران در خاورمیانه	۷	

مداوم در منطقه	۸	همکاری با ایران در زمینه‌ی موضوعات موردعلاقه مشترک، به‌منظور برقراری ثبات در خاورمیانه و امکان ایجاد یک ایران میانه‌روتر
	۹	متقاعد کردن ایران برای همکاری با سایر رقبای منطقه‌ای نظیر ترکیه و عربستان
	۱۰	تعمیم و تسری الگوی مذاکره‌ی هسته‌ای به سایر مسایل منطقه‌ای
	۱۱	تشدید تحرک‌ها و فعالیت‌های نظامی - امنیتی برای تضعیف متحدان نهضتی و دولت‌های متحد ایران
	۱۲	واگذاری نقش‌های تعریف‌شده به جمهوری اسلامی ایران

روند راهبردهای تهدید سیاسی

در قالب جدول ذیل، روند راهبردهای احصاء شده جهت تهدید سیاسی ارائه شده است.

جدول (۵) روند راهبردهای تصریح‌شده‌ی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت تهدید سیاسی

نوع تهدید	راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد
تهدید سیاسی نفوذ در مراکز تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی	۱ دامن زدن به اختلاف‌های سیاسی
	۲ تقویت دیپلماسی عمومی آمریکا
	۳ برداشتن گام‌هایی در خارج از چارچوب مذاکرات ۱+۵
	۴ اعمال نفوذ بیشتر در توافق هسته‌ای به بهانه تقویت معیارهای منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای
	۵ حمایت از اپوزیسیون جمهوری اسلامی با دامن زدن به ادعاهای حقوق بشری
	۶ ارتباط‌گیری با مسئولان و نخبگان سیاسی و عادی‌سازی روابط

روند راهبردهای تهدید اقتصادی

روند راهبردهای تصریح‌شده‌ی آمریکا در اسناد بررسی شده جهت تهدید اقتصادی در جدول شماره (۶) ارائه گردیده است.

جدول (۶) روند راهبردهای تصریح‌شده‌ی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت تهدید اقتصادی

نوع تهدید	راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد
تهدید اقتصادی لرزان کردن پایه‌های اقتصاد کشور	۱ تکمیل سیاست تحریم‌های اقتصادی
	۲ محدودسازی نتایج مثبت برجام
	۳ محدود کردن ظرفیت اقتصادی سپاه پاسداران
	۴ محدودسازی دسترسی ایران به اقتصاد بین‌المللی
	۵ طرح‌ریزی مقدمات اعمال تحریم در حوزه‌های دیگر (به دلایلی همچون: حمایت ایران از گروه‌های مقاومت، حقوق بشر، صنایع موشکی و تنش دریایی در خلیج فارس)

روند راهبردهای تهدید امنیتی

در جدول شماره (۷) روند راهبردهای احصاء شده جهت تهدید امنیتی، خلاصه شده است.

جدول (۷) روند راهبردهای تصریح‌شدهی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت تهدید امنیتی

راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد		نوع تهدید
۱	شناسایی افرادی در داخل ایران جهت همکاری (از شخصیت‌های سیاسی و سازمان‌های غیردولتی، دانشگاه‌ها، مراکز بهداشتی و ...)	تهدید امنیتی کاهش حساسیت‌های امنیتی و یا جابجایی اهداف
۲	نفوذ در رهبران گروه‌های قومی و مذهبی به‌منظور تجزیه	
۳	نفوذ در ساختار و ارتباط‌گیری با مسئولین جمهوری اسلامی ایران تحت عنوان لابی‌گری	
۴	گسترش اقدام‌های مؤسسه‌های مرتبط با آمریکا در راستای پروژه نفوذ	
۵	ایجاد پوشش‌های مدنی، علمی، فنی و بهداشتی برای فعالیت‌های سیاسی امنیتی	
۶	تقویت ارتباط با نهادهای غیردولتی و مدنی در ایران و ملاقات با برخی مسئولین دانشگاه‌های ایران	
۷	گسترش دسترسی بی‌سابقه به تأسیسات هسته‌ای ایران با بهره‌گیری از فرصت‌های ایجادشده از طریق قطعنامه ۲۲۳۱ سازمان ملل	

روند راهبردهای تهدید نفوذ اجتماعی و اندیشه‌ای

در قالب جدول ذیل، روند راهبردهای مستخرج از اسناد مطالعه شده جهت نفوذ اجتماعی و اندیشه‌ای، ارائه شده است.

جدول (۸) روند راهبردهای تصریح‌شدهی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت نفوذ اجتماعی و اندیشه‌ای

راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد		نوع تهدید
۱	جلب توجه همگانی نسبت به ماهیت نامطبوع حکومت دینی و رفتار سرکوبگرانه آن	تهدید اجتماعی و اندیشه‌ای اخلال در معرفت دینی و انقلابی از طریق تأثیرگذاری بر نخبگان و اساتید علمی و محیط‌های دانشگاهی
۲	تغییر تفکر مسئولین (نشان دادن اینکه عدم حصول توافق بیش از آنکه به سود ایران باشد، به ضررشان تمام خواهد شد)	
۳	نشست‌های علمی میان ایران و اروپا - آمریکا (دیپلماسی علمی)	
۴	همکاری بر روی پروژه‌های انرژی پاک	
۵	فرستادن رئیس کمیته علمی کنگره و روسای دانشگاه‌های مهم آمریکا به تهران	
۶	طرح‌های زیست‌محیطی در دریاچه ارومیه	
۷	همکاری بر روی آلودگی هوا در ایران	
۸	تلاش برای تلقین نقض حقوق بشر در ایران	
۹	تربیت مدیران و مسئولین آتی ایران با استفاده از فرصت تحصیل نخبگان دانشگاهی ایران در خارج از کشور (به‌ویژه آمریکا و انگلیس)	
۱۰	نفوذ در قالب ترویج اصلاحات سیاسی، اجتماعی و حمایت از فعالان این عرصه	

روند راهبردهای تهدید سایبری

روند راهبردهای تصریح‌شدهی آمریکا در اسناد مطالعه شده جهت تهدید سایبری در جدول شماره (۹) خلاصه‌شده است.

جدول (۹) روند راهبردهای تصریح‌شدهی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت تهدید سایبری

راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد		نوع تهدید
سرقت‌های گسترده سایبری از سرمایه‌های فکری	۱	تهدید سایبری
حملات سایبری ناتوان‌کننده علیه ارتباطات نظامی و عملیات	۲	
حملات سایبری به زیرساخت‌های حیاتی کشور	۳	

روند راهبردهای تهدید فرهنگی

در قالب جدول شماره (۱۰)، روند راهبردهای مستخرج جهت نفوذ فرهنگی ارائه‌شده است.

جدول (۱۰) روند راهبردهای تصریح‌شدهی آمریکا در اسناد مطالعه شده، جهت نفوذ فرهنگی

راهبردهای تهدیدهای استخراج‌شده از اسناد		نوع تهدید
بوس کردن دانشجویان ایرانی	۱	تهدید فرهنگی
تضعیف جمهوری اسلامی از طریق ترویج ایده‌آل‌های دموکراسی غربی	۲	بر تغییر باورهای جامعه
تضعیف و بی‌انگیزه کردن محور مقاومت به رهبری ایران	۳	تمرکز دارد. از طریق
مشابه‌سازی در نمادها و ارزش‌ها و تغییر اولویت‌ها و ارزش‌گذاری‌ها	۴	دیپلماسی عمومی،
نفوذ از طریق فرهنگ اقتصادی مانند تبلیغات تجاری باهدف تغییر در ذائقه‌ها و سلیقه‌ها	۵	ارتباط‌گیری با مراکز آموزش، اساتید، نخبگان
گسترش مراودات فرهنگی با آمریکا در قالب تورهای گردشگری، مبادله دانشجو و هیئت‌علمی، اعطای فرصت مطالعاتی	۶	دانشگاهی، نخبگان فکری و رسانه‌ای،
نفوذ در حلقه تصمیم‌گیران گروه‌های رسانه‌ای برای تفرقه‌افکنی	۷	هنرمندان، نهادهای
ترویج لیبرالیسم فرهنگی و اخلاقی با گسترش شبکه‌های مروج سبک زندگی غربی	۸	مدنی

تحلیل روندهای آینده

در این بخش با بررسی و تحلیل راهبردهای تهدیدهای احصاء شده، روندهای آتی تهدیدهای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران با کمک خبرگان احصاء که به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

روندهای آتی تهدید منطقه‌ای: مقابله با فعالیت‌های ایران در خاورمیانه و به‌ویژه در خلیج فارس برای این هدف اقدام‌هایی از قبیل؛ کاهش و یا صفر کردن حمایت ایران از گروه‌های مقاومت، تعیین خط قرمز برای ایران در رابطه با سیاست‌های منطقه‌ای، تقویت حضور نظامی خود و شرکای منطقه‌ای، آموزش و تمرین منظم نیروهای نظامی کشورهای هم‌پیمان منطقه و تشکیل ائتلافی قوی‌تر از کشورهای هم‌پیمان منطقه در اولویت برنامه‌های این کشور قرار دارد.

روندهای آتی تهدید سیاسی: جلب همکاری ایران، سرمایه‌گذاری و مذاکره مجدد بر روی برجام برای این منظور اقدام‌هایی از قبیل؛ مذاکره‌ی مجدد و اصلاح بندهایی از برجام، ایجاد یک چارچوب مذاکره‌ای جدید نظیر چارچوب ۵+۱ برای مذاکره در باب موضوع‌های مختلف اختلافی، امتیازگیری از ایران در مباحثی مانند توسعه‌ی قابلیت‌های موشکی و هموارسازی عضویت ایران در مجامع بین‌المللی باهدف قرار دادن ایران در کادر محدودشده‌ی بین‌المللی به‌منظور پذیرش الگوی تعریف‌شده را در دستور کار خواهد داشت.

روندهای آتی تهدید اقتصادی: محدودسازی نتایج مثبت برجام در این راستا فعالیت‌هایی مانند؛ کاهش دستاوردهای اقتصادی برجام، تحریم‌های اقتصادی جدید علیه افراد و سازمان‌ها به‌ویژه سپاه پاسداران با بهانه‌های جدید (نقض حقوق بشر، حمایت از گروه‌های مقاومت، فعالیت‌های موشکی و ...) و جلب همکاری دیپلماتیک روسیه، چین، کره‌ی جنوبی و ژاپن و همراهی آن‌ها با تحریم‌ها را در برنامه خواهد داشت.

روندهای آتی تهدید امنیتی: محدود کردن فعالیت‌های ایران برای این منظور فعالیت‌هایی مانند؛ بازدارندگی توسعه‌ی نیروهای نظامی ایران (از جمله توانمندی‌های نیروی دریایی ایران)، ارائه نقشه راهی جدید برای جلوگیری از برخوردهای احتمالی در خلیج فارس (باهدف محدودسازی فعالیت‌های ایران در خلیج فارس و کاهش خطرپذیری‌های متوجه نیروهای آمریکایی) و نفوذ امنیتی با استفاده از ظرفیت‌های برجام (باهدف کسب اطلاعات ذی‌قیمت سایت‌ها و مراکز هسته‌ای و غیرهسته‌ای و ...) را در اولویت خواهد داشت.

روندهای آتی تهدید اجتماعی و اندیشه‌ای: اجرای سیاست‌های یکپارچه در جهت ایران هراسی در این راستا فعالیت‌هایی مانند؛ تأثیرگذاری اجتماعی بر ملت‌ها و سیاست‌مداران منطقه، تلقین ایران خطرناک با کمک قدرت رسانه‌ای و تخریب بدنه‌ی اجتماعی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در رأس برنامه‌های این کشور قرار دارد.

روندهای آتی تهدید سایبری: محدود کردن توان سایبری ایران
 برای این هدف اقدام‌هایی از قبیل؛ کسب اطلاعات کاملی از توانمندی‌ها، ظرفیت‌ها و فعالیت‌های سایبری ایران، شناخت ضعف‌های زیرساختی سایبری نیروهای نظامی ایران و تقویت و بهبود زیرساخت‌های سایبری کشورهای هم‌پیمان خود در خلیج فارس (به‌ویژه کشورهای که در آن‌ها پایگاه دارد) را در اولویت برنامه‌های خود خواهد داشت.

روندهای آتی تهدید فرهنگی: تلاش برای تغییر ارزش‌ها

در این زمینه اقدام‌هایی از قبیل؛ تغییر ارزش‌های اجتماعی ایران با صبر راهبردی و توسعه و گسترش حمایت مالی و تبلیغاتی از ابزارهای نفوذ فرهنگی (از قبیل شبکه‌های ماهواره‌ای و شبکه‌های مجازی و ...) را در برنامه‌های خود گنجانده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

جمهوری اسلامی ایران به دلیل ماهیت ضد استکباری، موقعیت خاص ژئوپولیتیکی در منطقه، حمایت از مستضعفین جهان، حفظ سیاست استقلال‌خواهی و همچنین برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای خود، به‌طور طبیعی در معرض تهدیدهای زمانی و مکانی گوناگونی قرار دارد. از زمان بروز انقلاب اسلامی و تغییرهای اساسی در سیاست خارجی ایران، اختلاف‌های جمهوری اسلامی و آمریکا در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، امنیتی و نظامی آغاز شده است. در تحقیق حاضر تلاش گردیده این ابعاد با رویکردی آینده‌پژوهانه مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. تجزیه و تحلیل روند یکی از روش‌های مشهور در آینده‌پژوهی است که به‌پیش بینی آینده از روی قرائن و شواهد تاریخی می‌پردازد. برای این منظور در تحقیق حاضر در گام اول با مرور منابع گذشته، تهدیدهای سالیان اخیر (۲۰۰۵ الی ۲۰۱۷) آمریکا علیه ج.ا.ایران شناسایی و ضمن بررسی توصیفی و دسته‌بندی تهدیدهای احصاء شده، روند راهبردهای تهدیدهای تحلیل و بر مبنای آن‌ها و با کمک خبرگان علمی - نظامی روندهای آتی تهدیدها استخراج و ارائه گردید.

تهدیدهایی از قبیل؛ مقابله با فعالیت‌های ایران در خاورمیانه و به‌ویژه در خلیج فارس، سرمایه‌گذاری و مذاکره مجدد بر روی برجام، محدودسازی نتایج مثبت برجام، محدود کردن فعالیت‌های امنیتی ایران، اجرای سیاست‌های یکپارچه در جهت ایران هراسی، محدود کردن توان سایبری ایران و تلاش برای تغییر ارزش‌ها از مهم‌ترین تهدیدهای آتی آمریکا در حوزه‌های هفت‌گانه مورد اشاره علیه جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود و برای رسیدن به این اهداف

اقدام‌هایی از قبیل؛ کاهش حمایت ایران از گروه‌های مقاومت، اصلاح بندهایی از برجام، کاهش دستاوردهای اقتصادی برجام، بازدارندگی توسعه‌ی نیروهای نظامی ایران، تلقین ایران خطرناک با کمک قدرت رسانه‌ای، تلاش برای شناخت ضعف‌های زیرساختی سایبری نیروهای نظامی ایران، توسعه و گسترش حمایت مالی و تبلیغاتی از ابزارهای نفوذ فرهنگی در اولویت راهبردهای این کشور قرار خواهد داشت که می‌بایست مورد توجه مسئولین و کارشناسان سیاسی و نظامی قرار گیرد.

همچنین به نظر می‌رسد روند کلی فعالیت‌های خصمانه‌ی آمریکا در هر یک از حوزه‌های تهدید، بر دوپایه استوار باشد: اول، استفاده از اهرم‌های فشار، نظیر فشارهای اقتصادی، فشار رقبای منطقه‌ای، فشار نظامی و یا سایبری که موجب تحلیل و درگیر سازی توان ایران گردد و دوم، استفاده از ظرفیت‌های دیپلماسی در جهت نیل به اهداف خود. شایان ذکر است که این کشور تمام روندهای ذکر شده تهدیدهای را به صورت یکپارچه و هم‌زمان به کار خواهد گرفت و نسبت به اجرای آن مبادرت خواهد ورزید؛ لذا مقابله با این اقدام‌ها نیز، نیازمند عزم و اراده جدی و تدوین راهبردهای یکپارچه‌ی متناظر با اهداف خواهد بود.

بهره‌گیری مسئولین سیاسی و نظامی کشور از نتایج تحقیق؛ به همراه کسب آمادگی لازم متناسب با تهدیدهای احصاء شده و ملحوظ نظر قرار گرفتن نتایج در تدوین راهبردها و دیپلماسی دفاعی کشور از پیشنهادهای اجرایی محققین پژوهش حاضر است. ضمن آنکه تعیین پیش‌ران‌ها و سناریوهای تهدیدهای آمریکا علیه ج.ا. ایران و همچنین بهره‌گیری از روش مورد استفاده در شناسایی روندهای تهدیدهای آتی سایر دشمنان بالقوه کشور، می‌تواند مورد تأکید محققین در آینده قرار گیرد.

منابع

- احمدی مقدم، اسماعیل. (۱۳۸۶). *استراتژی نیروی مقاومت بسیج در جنگ آینده*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- امام جمعه زاده، سید جواد. و بابائی، مجتبی. (۱۳۹۴). نقش اتاق‌های فکر در تصمیم‌سازی سیاست خارجی آمریکا در قبال پرونده هسته‌ای ایران، *فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل*، ۸ (۲۹): ۱۴۴-۱۱۵.
- انتصار، نادر. (۱۳۹۵). *ماراتن مذاکرات هسته‌ای*، تهران: نشر قومس.
- پیشگاه هادیان، حمید. (۱۳۸۶). *تحول سیاست دفاعی و امنیتی ایالات متحده پس از یازده سپتامبر*، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- تاجیک، محمدرضا. (۱۳۸۱). *مقدمه‌ای بر استراتژی‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران: رهیافت‌ها و راهبردها*، جلد اول، تهران: انتشارات مرکز بررسی‌های استراتژیک.
- جمالی چافی، حسین. (۱۳۸۸). *آینده پژوهی، مفاهیم و روش‌ها*، مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی، تهران.
- دلاورپور اقدم، مصطفی. (۱۳۹۰). ساختار پژوهی مراکز مطالعاتی آمریکا از منظر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، *گزارش دفتر مطالعات سیاسی (گروه مطالعات امنیتی-دفاعی)*، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- سهرابی، محمد. (۱۳۹۶). *تهاجم نظامی آمریکا به عراق و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران*، *فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل*، ۱۰ (۳۸): ۵۵-۲۷.
- کالینز، جان ام. (۱۳۷۳). *استراتژی بزرگ*، ترجمه کورش بایندر، تهران: انتشارات دفتر مطالعات سیاسی بین‌المللی.
- کوچکی، سجاد. (۱۳۹۰). *تدوین راهبردهای دفاع همه‌جانبه برای مقابله با تهدید ناهم‌تراز در یک نبرد دریایا پایه*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- کویین، جیمز براین و همکاران. (۱۳۷۳). *مدیریت استراتژیک*. ترجمه محمد صائبی، تهران: انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- گودرزی، سهیل. و سلطانی‌نژاد، احمد. زهرانی، مصطفی. و اسلامی، محسن. (۱۳۹۶). بررسی رابطه جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا در پرتو فرهنگ راهبردی، *فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل*، ۱۰ (۳۹): ۱۴۶-۱۱۹.
- مارتین، لی. (۱۳۸۳). *چهره جدید امنیت در خاورمیانه*. ترجمه قدیر نصری. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- مرادیان، محسن. و صادقی، سعید. (۱۳۹۲). *آینده‌پژوهی تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا. ایران*،

- فصلنامه علمی پژوهشی امنیت‌پژوهی، ۱۲ (۴۳): ۱۷۱-۱۴۵.
- ملکی‌فر، عقیل. (۱۳۹۲). *الفبای آینده‌پژوهی: علم و هنر کشف آینده و شکل بخشیدن به دنیای مطلوب*، تهران: انتشارات کرانه علم.
 - میرمحمدی، مهدی. (۱۳۹۰). *نقش سازمان‌های اطلاعاتی در سیاست خارجی: مطالعه موردی: نقش سازمان سیا در سیاست خارجی آمریکا*، پایان‌نامه دکتری، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.
 - مینائی، حسین. حاجیانی، ابراهیم. دهقان، حسین. و جعفرزاده، فروزنده. (۱۳۹۵). *تعیین پیشران‌های اصلی دیپلماسی دفاعی ج.ا. ایران در سطوح منطقه‌ای و بین‌الملل*، فصلنامه آینده‌پژوهی دفاعی، ۱ (۱): ۲۶-۷.
 - واعظی، محمود. (۱۳۸۸). *سخن سردبیر پژوهشنامه ایران و عرب، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک*، شماره ۲۱.

